

Ozbrojené konflikty po konci studené války

IVO POSPÍŠIL, ZDENĚK KRÍŽ

A KOLEKTIV

International Institute of Political Science
of Masaryk University

Mezinárodní politologický
ústav Masarykovy
univerzity

muni
PRESS

EDIČNÍ ŘADA MONOGRAFIE
SVAZEK Č. 46

muni
PRESS

OZBROJENÉ KONFLIKTY PO KONCI STUDENÉ VÁLKY

Ivo POSPÍŠIL, ZDENĚK KŘÍŽ A KOLEKTIV

MASARYKOVA UNIVERZITA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ
MEZINÁRODNÍ POLITOLOGICKÝ ÚSTAV
BRNO 2012

Vědecká redakce MU:

prof. PhDr. Ladislav Rabušic, CSc.

Mgr. Iva Zlatušková

prof. RNDr. Zuzana Došlá, DSc.

Ing. Radmila Droběnová, Ph.D.

Mgr. Michaela Hanousková

doc. PhDr. Jana Chamonikolasová, Ph.D.

doc. JUDr. Josef Kotásek, Ph.D.

Mgr. et Mgr. Oldřich Krpec, Ph.D.

doc. PhDr. Růžena Lukášová, CSc.

prof. PhDr. Petr Macek, CSc.

PhDr. Alena Mizerová

Mgr. Petra Polčáková

doc. RNDr. Lubomír Popelínský, Ph.D.

Mgr. Kateřina Sedláčková, Ph.D.

prof. MUDr. Anna Vašků, CSc.

prof. PhDr. Marie Vítková, CSc.

doc. Mgr. Martin Zvonař, Ph.D.

Tato publikace vznikla v rámci řešení výzkumného projektu „Ozbrojené konflikty v mezinárodních vztazích po skončení studené války“ (GA407/09/0153) s finanční podporou Grantové agentury České republiky.

Recenzovali:

Prof. JUDr. Dalibor Jílek, CSc.

PhDr. Libor Frank, Ph.D.

© 2012 Ivo Pospíšil, Zdeněk Kříž a kolektiv

© 2012 Masarykova univerzita

ISBN 978-80-210-6047-0 (brožovaná vazba)

ISBN 978-80-210-7806-2 (online : pdf)

OBSAH

Ivo POSPÍŠIL, ZDENĚK KRÍŽ	
Ozbrojené konflikty po konci studené války	7

Část první

**OZBROJENÉ KONFLIKTY
V MEZINÁRODNÍCH VZTAZÍCH**

PETR SUCHÝ	
Výzkum konfliktů – terminologie a typologie.....	13

PAVEL PŠEJA, ZUZANA VRÁNOVÁ	
Teorie mezinárodních vztahů a válka po roce 1989.....	25

EVA DUŘPEKTOVÁ	
Teorie spravedlivé války ve světle nových výzev po konci studené války	39

JANA URBANOVSKÁ	
Udržování míru OSN jako nástroj řešení ozbrojených konfliktů.....	86

MARTIN CHOVANČÍK	
Sankční mechanismy jako nástroj manažmentu konfliktů.....	107

Část druhá

MEZINÁRODNÍ PRÁVO A OZBROJENÉ KONFLIKTY

IVO POSPÍŠIL, LUKÁŠ HODER

Ozbrojené konflikty po konci studené války
a proměny mezinárodního práva..... 149

PETR PRECLÍK, IVO POSPÍŠIL

Judicializace ozbrojených konfliktů v mezinárodních vztazích..... 171

HUBERT SMEKAL, LUBOMÍR MAJERČÍK

Vnitrostátní soudy a ozbrojené konflikty 191

IVO POSPÍŠIL

Mezinárodní ozbrojené konflikty a lidská práva:
pohled mezinárodních institucí a soudů..... 228

LUBOMÍR MAJERČÍK

Trestání válečných zločinů po konci studené války 247

KATARÍNA ŠIPULOVÁ

Tranzitní spravedlnost v postkonfliktním prostředí:
stíhání zločinů a usmíření společnosti 275

Summary: Armed conflicts after the end of the cold war 309

O autorech..... 312

Jmenný rejstřík.....317

OZBROJENÉ KONFLIKTY PO KONCI STUDENÉ VÁLKY

IVO POSPÍŠIL, ZDENĚK KŘÍŽ

Představovala studená válka, resp. její ukončení nějaký zásadní milník ve vedení ozbrojených konfliktů? Zodpovězení této otázky bylo ústředním výzkumným tématem projektu, kterého se ujala skupina odborníků z katedry mezinárodních vztahů a evropských studií FSS MU v rámci grantového projektu „Ozbrojené konflikty v mezinárodních vztazích po skončení studené války“, podpořeného Grantovou agenturou ČR. Tým spoluřešitelů kolem sebe soustředil další výzkumníky mladší generace a na základě jejich spolupráce vznikla publikace, kterou má laskavý čtenář nyní před sebou.

Snahou autorského týmu bylo do jisté míry shrnout dosavadní bádání v této oblasti a podat komplexnější obrázek o tom, k jakým změnám v rámci ozbrojených konfliktů v posledních dvou dekadách skutečně došlo a jaké jsou příčiny a důsledky těchto změn.

* * *

Jisté je to, že konec studené války neznamenal ukončení ozbrojených konfliktů jako takových. Právě naopak: latentní napětí, které v průběhu studené války propukalo tu a tam v dílčí otevřené konflikty převážně na periferii, si po roce 1990 našlo mnohem více příležitostí a přerůstalo v konflikty, do nichž se zapojovala řada mocností. Evropa – kontinent, na němž se rozprostírala železná opona, který však byl po celé období studené války ušetřen otevřeného ozbrojeného konfliktu – se tak na počátku 90. let minulého století stala svědkem největšího násilí od ukončení druhé světové války.

Počet ozbrojených konfliktů se celosvětově po konci studené války naopak znásobil, avšak změnila se „trajektorie“ jejich vzniku. Ve většině případů dochází k ozbrojeným konfliktům působením vnitrostátních příčin, ať už etnických, náboženských, či ekonomických, mezinárodními se takové konflikty stávají přeléváním do sousedních

zemí nebo v důsledku mezinárodní intervence, ať už multilaterální, či unilaterální.

Ostatně střet mezi multilaterálním a unilaterálním, resp. atomizovaným pojetím mezinárodních vztahů se projevil rovněž v oblasti ozbrojených konfliktů: rozpad vzorců chování mezinárodních aktérů po konci studené války se nepochybně týkal též konfliktů. Především se změnila samotná role Rady bezpečnosti OSN, která byla po druhé světové válce koncipována jako monopolní orgán povoláný k legální autorizaci násilí v mezinárodních vztazích. OSN jako taková – podobně jako v průběhu studené války – čelí nedostatku jakýchkoliv vojenských kapacit a rozhodnost Rady bezpečnosti je většinou omezena právem veta jejích stálých členů. Za této situace se Rada bezpečnosti „vrhla“ do oblastí, které doposud nebyly její doménou: namísto autorizace použití síly mezi státy se zaměřuje též na dění uvnitř států, na příčiny propukání mezinárodních ozbrojených konfliktů. Namísto úderného exekutivního orgánu, jak byla projektována, se z Rady bezpečnosti stává orgán normativní, jehož rezoluce jsou tu více, tu méně opatrné, a ergo respektované mezinárodním společenstvím. Tento prostor mezi normováním a vynucováním vyplnili v průběhu posledních dvaceti let jiní aktéři: především Spojené státy americké se svými spojenci, jednajícími jak unilaterálně, tak prostřednictvím Severoatlantické aliance (NATO). Organizace spojených národů se svými misemi a operacemi nastupuje až poté, co byl v podstatě největší konflikt mezi válčícími stranami již utlumen, nebo v oblastech, které nejsou v zájmové sféře mocností.

Změnami prochází také právní regulace ozbrojených konfliktů, které se nevyhýbají určité vnitřní paradoxy. Posouvají se měřítka a hranice toho, co je považováno za legitimní a především legální použití ozbrojené síly, nezřídka se mezinárodní aktéři uchylují k renesanci institutů a instrumentů, které se po druhé světové válce zdály již překonané, a v té souvislosti se mění i pojetí státní suverenity. Na druhé straně právo upevňuje své pozice například v oblasti trestání zločinů podle mezinárodního práva. Do ozbrojených konfliktů a jejich právního hodnocení pronikají stále častěji mezinárodní soudy, a to nejen Mezinárodní soudní dvůr, ale také soudy lidskoprávní. Proces judicializace politiky se nevyhnul ozbrojeným konfliktům ani v domácím prostředí: domácí exekutivy v liberálních demokraciích

se stále častěji dostávají ve svém jednání v ozbrojených konfliktech pod kontrolu soudní moci, jak dokládají mnohá rozhodnutí Amerického nejvyššího soudu, britské House of Lords či Izraelského nejvyššího soudu. Více pozornosti se věnuje také tzv. postkonfliktní tranzici a rekongraci, politickému a právnímu usmíření uvnitř konfliktem rozložených společností. Tyto změny jsou přirozeně určitým způsobem reflektovány také v teoriích mezinárodních vztahů a věd o mezinárodních vztazích.

* * *

To vše se snaží předkládaná kniha v menších či větších detailech postihnout, přičemž je rozdělena tematicky do dvou částí.

První část se zabývá uvedením do problematiky ozbrojených konfliktů, seznamuje čtenáře se základní terminologií a typologií v této oblasti (Petr Suchý). Další kapitoly reflektují ozbrojené konflikty v teoriích mezinárodních vztahů (Pavel Pšeja, Zuzana Vránová) a specificky se věnují proměnám koncepce tzv. spravedlivé války – *bellum iustum* (Eva Duřpektová). Zabývají se rovněž změnami v mezinárodních vztazích, změnami v jednání aktérů mezinárodních vztahů a tradičních institucích pojících se k vedení ozbrojených konfliktů, jako jsou mírové mise a operace OSN (Jana Urbanovská) či stanovování a prosazování mezinárodních embarg a dalších forem retorzi či represálií (Martin Chovančík).

V druhé části této publikace jsou zařazeny kapitoly, které se věnují proměnám práva a právních institucí, a to jak v rovině obecné (Ivo Pospíšil, Lukáš Hoder), tak v oblasti mezinárodní trestní spravedlnosti (Lubomír Majerčík). Několik kapitol rozebírá již zmiňovanou roli soudů v hodnocení legality ozbrojených konfliktů (příspěvky Ivo Pospíšila, Petra Preclíka, Huberta Smekala a Lubomíra Majerčíka) a celá kniha je uzavřena kapitolou věnující se procesu postkonfliktní obnovy a usmířování (Katarína Šipulová).

* * *

Záběr této publikace, pokud jde o hodnocení proměn ozbrojených konfliktů po skončení studené války, samozřejmě není zcela vyčerpávající,

například zde absentuje zhodnocení role mezinárodních bezpečnostních organizací, zejména NATO (tomuto tématu se však bude věnovat samostatná monografie Zdeňka Kříže, hlavního řešitele projektu). Přesto se domníváme, že předkládaná kniha zaplní mezeru, která zeje v české mezinárodně vědní a právní reflexi ozbrojených konfliktů. Kniha byla přitom koncipována tak, aby na jednu stranu shrnula bádání řešitelského týmu, ale současně mohla posloužit jako didaktická pomůcka studentům mezinárodních vztahů a příbuzných oborů.

Brno, srpen 2012

ČÁST PRVNÍ

**OZBROJENÉ KONFLIKTY
V MEZINÁRODNÍCH VZTAZÍCH**

VÝZKUM KONFLIKTŮ – TERMINOLOGIE A TYPOLOGIE

PETR SUCHÝ

Přestože se v posledních desetiletích mezinárodnímu společenství dařilo – byť s kolísavými úspěchy – předcházet vzniku řady ozbrojených konfliktů či omezovat jejich výskyt¹ a spory vznikající mezi různými aktéry, státními i nestátními, řešit pomocí jiných nástrojů než užitím hrubé síly, představují ozbrojené konflikty mezi státními aktéry fenomén provázející lidstvo od vzniku prvních státních jednotek. Takový stav lze s velkou pravděpodobností očekávat v nějaké míře i v budoucnosti, protože představa, že by bylo možné výskyt ozbrojených konfliktů zcela eliminovat, není nic jiného než pouhá chiméra (Evans, Newnham 1998: 93). Cílem této úvodní části je seznámit čtenáře se základními pojmy, s užívanou odbornou terminologií vztahující se ke studiu a analýze konfliktů. Následně bude pozornost věnována typologii ozbrojených konfliktů.

Konflikt je definován jako „*společenský stav vznikající, když dva nebo více aktérů sleduje vzájemně se vylučující či vzájemně nekompatibilní cíle*“ (Evans, Newnham 1998: 93). Definice Evanse a Newnhama rovněž zdůrazňuje duální charakter konfliktního chování v mezinárodních vztazích jako otevřeného střetu – války (ať už se jedná o možnost, nebo existující realitu), a jako prostředku vyjednávání postrádajícího složku násilí (Evans, Newnham 1998: 93). Publikace Conflict Barometer 2010, vydaná Heidelberským institutem pro výzkum mezinárodních konfliktů, definuje konflikty jako kolizi zájmu týkajícího se národních hodnot (teritorium, sukcese, dekolonizace, autonomie, systém/ideologie, moc státu, regionální převaha, síla v mezinárodním

¹ Průzkum Centra pro lidskou bezpečnost (Human Security Center, University of British Columbia) z roku 2005 analyzující trendy výskytu a vývoje konfliktů uváděl, že od roku 1991 došlo ve světě ke 40% snížení počtu ozbrojených konfliktů s minimálně 25 přímými válečnými oběťmi, kde jednou ze stran konfliktu byl stát. Podobně konstatoval až 98% pokles průměrného počtu přímých obětí konfliktu za rok z 38 000 v roce 1950 na 600 v roce 2002. Blíže viz Baylis, Smiths, Owens 2011: 484.

měřítku, zdroje). Tyto střety mají určité trvání a rozsah; zahrnují minimálně dvě strany (organizované skupiny, státy, skupiny států, organizace států) odhodlané sledovat své zájmy a naplnit je (Conflict Barometer 2010: 88). Konflikt je tedy termínem majícím širší význam než válka právě proto, že obsahuje rozsáhlejší spektrum možných nekompatibilních cílů a širší škálu jednání aplikovatelného za účelem jejich dosažení. Válka naopak předpokládá kladení primárního důrazu na roli silových prostředků pro dosažení vymezených politických cílů, je „*přímým, somatickým násilím mezi státními aktéry*“, k němuž dochází, „*když státy, jež se nacházejí v situaci sociálního konfliktu a soupeření, zjišťují, že sledování vylučujících se nebo nekompatibilních cílů nemůže být omezeno na nesilové způsoby*“ (Evans, Newnham 1998: 565), byť i v jejím rámci tyto silové prostředky mohou a často jsou kombinovány s dalšími, například ekonomickými či psychologickými.

Asi nejlépe podstatu války vystihl Carl von Clausewitz ve svém *opus magnum* O válce, v němž ji definoval jako „*akt násilí s cílem donutit protivníka, aby se podřídil naší vůli*“ (Clausewitz 1996: 23). Clausewitz ovšem velmi silně zdůrazňuje instrumentální roli násilí ve válce jako prostředku, který napomůže dosáhnout jejího účelu, jímž je „*vnutit nepříteli naši vůli*“ (Clausewitz 1996: 23).

Vnímáme-li násilí jako prostředek, vynikne Clausewitzem neustále připomínaný a akcentovaný politický účel války, označovaný za prvotní pohnutku (Clausewitz 1996: 29). Tímto se dostáváme ke slavnému dictu von Clausewitze, podle kterého „*válka není pouze politický akt, nýbrž opravdový nástroj politiky, pokračování politických styků a jejich provádění jinými prostředky*“ (Clausewitz 1996: 36). Právě z politického účelu války vyplývá její strategický rozměr, zdůrazňovaný v dalších definicích tohoto fenoménu, například v definici Johna M. Collinse, který válku označuje za „*deklarovaný nebo nedeklarovaný boj strategického významu, vystavující jeden nebo více národů porážce* (Collins 2002: 307).

Typologie konfliktů

Konflikty lze typologizovat na základě řady kritérií. Conflict Barometer rozděluje konflikty na základě absence, či přítomnosti násilí

na nenásilné (nonviolent) a násilné (violent). Nenásilné konflikty lze definovat jako „*situaci, v níž nejméně dvě strany nebo jejich představitelé sledují své percepce vzájemně nekompatibilních cílů přímým nebo nepřímým podkopáváním schopností druhé strany k dosažení cílů*“ (Axt, Milososki, Schwarz 2006: 6). Nenásilné konflikty Conflict Barometer zařazuje do skupiny konfliktů nízké intenzity, která má v této skupině dva stupně – latentní konflikt a zjevný (manifest) konflikt. O latentním konfliktu se hovoří v situaci, kdy při existenci rozdílnosti pozic v otázkách hodnot národní významu dvou stran jedna z těchto stran svoje požadavky jako odlišné artikuluje a druhá strana je rovněž ze svého ohledu jako odlišné vnímá. Zjevný konflikt vykazuje projev a tendence znamenající předstupeň užití násilí. Vedle postupů, jako je například zavedení ekonomických sankcí, se dále jedná o verbální nátlak a útoky a vyhrožování násilím (Conflict Barometer 2010: 88). Jak připomínají Axt, Milososki a Schwarz, je velmi důležité mít na vědomí skutečnost, že násilná eskalace každého konfliktu vyvěrá z jeho nenásilné fáze (Axt, Milososki, Schwarz 2006: 6).

Násilné konflikty se dle stupně intenzity dělí na konflikty střední nebo vysoké intenzity. V případě konfliktu střední intenzity se jedná o krizi, která je definována jako „*napjatá situace, v níž alespoň jedna ze stran užívá násilí v rámci sporadických incidentů*“. U konfliktů vysoké intenzity se rozlišuje stupeň těžké krize a války. Těžká krize (severe crisis) je stupněm konfliktu, ve kterém dochází k opakovanému a organizovanému užití hrubé síly (Conflict Barometer 2010: 88).

Válku uvedená publikace definuje jako „*násilný konflikt, ve kterém je síla užívána s jistou kontinuitou, organizovaným a systematickým způsobem*“ (Conflict Barometer 2010: 88). Prováděné kroky a operace mají velmi rozsáhlý charakter a rovněž vzniklé škody a destrukce jsou velice rozsáhlé a dlouhodobého rázu (Conflict Barometer 2010: 88).

Již z představené typologie Heidelberského institutu je patrné, jak je tzv. konfliktní spektrum ohromně široké. Lze říci, že sahá od jednání, které může jen lehce přesahovat běžnou mírovou soutěž, až k rozsáhlé, ničivé válce.

John M. Collins v rámci konfliktního spektra rozděluje konflikty na nízké, střední a vysoké intenzity. Konflikty nízké intenzity kategorizuje jako subkrize, krize, nenásilné konflikty (nonviolent conflicts) a násilné konflikty (violent conflicts). K nenásilným konfliktům

přirazuje politický, ekonomický, technologický, psychologický a kybernetický způsob vedení boje, tedy postupy využívané v rámci tzv. nesmrtících strategií boje (nonlethal warfare strategies). K těmto metodám boje přirazuje rovněž některé *coups d'état*.

Mezi násilné konflikty nízké intenzity Collins zařazuje omezené lokální války, povstání (insurgency) fáze I a II,² tradiční boje a konflikty,³ terorismus, narkoválky (narco conflicts) a některé *coups d'état*. Ke konfliktům střední intenzity řadí omezené globální války, omezené regionální války, neomezené lokální války, povstání fáze III a lokální NBCR terorismus. Do kategorie konfliktů vysoké intenzity řadí neomezené globální a regionální války a endemický NBCR terorismus (Collins 2002: 22).

David Singer a Mel Small, zakladatelé projektu the Correlates of War, definovali válku na základě ztrát příslušníků ozbrojených sil v rámci bojových operací a statusu stran zapojených do války. Za účelem odlišení války od konfliktů jiného typu stanovili kritérium 1 000 obětí bojových operací. Na základě statusu měly být stranami zapojenými do války organizované ozbrojené síly. Dle jejich definice válka představuje „udržovaný boj organizovaných ozbrojených sil mající za následek minimálně 1 000 obětí boje v průběhu období 12 měsíců“ (Sarkees: 1).⁴

Tito autoři dále vytvořili typologii válek na základě klasifikace stran do války zapojených. Proto se v tomto ohledu zaměřili na státy jako na aktéry schopné prokazování své nezávislosti a sehrávání role v rámci mezinárodních vztahů. První typ představovaly války mezistátní (inter-state wars), vedené členy mezistátního systému.

² Podle Collinse v I. a ve II. fázi povstání účinkují podzemní a guerillové skupiny, zatímco podle jeho názoru v průběhu III. fáze, kterou už řadí mezi konflikty střední intenzity, již dominují spíše rozsáhlejší vojenské či paramilitární formace (Collins 2002: 22).

³ Tradiční formu boje v tomto kontextu vnímá a odlišuje v kontrastu s protipovstaleckým bojem (Traditional Conflicts v. Counterinsurgency). V jejich rámci existují jiné typy počátečních hrozeb (zjevná v. nejasná), charakter základních cílů, jichž má být v boji proti protivníkovi dosaženo (vojenské vítězství v. vnitřní stabilita). Dále se jedná například o odlišný charakter rozhodující síly (vojenská v. sociopolitická), rozhodující akce (porážka nepřátelských sil v. zajištění všeobecné (popular) podpory) či význam technologické převahy (účinná v. nepodstatná). Blíže viz Collins 2002: 182.

⁴ Udržovaný (děletrvající – viz též čl. 8 Statutu MTS a definici konfliktu) boj byl v rámci definice války považován za zásadní vzhledem ke snaze odlišit války od násilí na civilním obyvatelstvu, například v rámci masakrů (Sarkees: 13).

Dalším typem byly extrasystémové války (extra-systemic wars), jejichž účastníky byli člen systému a nestátní entita; tyto války se dělily na koloniální a imperiální. Později byla tato kategorie přejmenována na extrastátní války (extra-state wars). Některé extrasystémové války byly překlasifikovány na války vnitrostátní. Třetím typem byly války občanské (civil wars), mezi státem a nějakou skupinou operující na jeho území, vymezeném jeho hranicemi. Tyto byly následně překlasifikovány na vnitrostátní války (intrastate wars). Uvedená kategorie v současnosti zahrnuje i tzv. interkomunální války (intercommunal wars). Navíc byla vytvořena zcela nová třída válek, tzv. války nestátní (non-state wars) (Sarkees: 1–2). V rámci novější, rozšířené klasifikace tak typ války 1 představují mezistátní války. Typ 2 (v rámci extrastátních válek) představují koloniální války a v rámci stejné kategorie (extrastátní války) figuruje ještě typ 3 – války imperiální. V rámci kategorie interstátních válek figurují války občanské (typ 4 – za dosažení centrální kontroly, a typ 5 – zaměřen na lokální záležitosti). Dalším typem jsou v této kategorii války regionální vnitřní (typ 6) a interkomunální (typ 7). Ve čtvrté kategorii nestátních válek figurují války v nestátním teritoriu (typ 8) a války přes státní hranice (across state borders, typ 9) (Sarkees: 10).

Oproti tomu The Uppsala Conflict Data Program (UCDP) ozbrojený konflikt definuje jako soupeření týkající se neslučitelných zájmů, v jehož rámci je mezi oběma stranami, z nichž alespoň jedna je vláda státu, nasazena ozbrojená síla a který má za následek minimálně 25 přírodních lidských obětí v jednom kalendářním roce (Uppsala Conflict Database). Tato rozdílná východiska týkající se klasifikace konfliktu na základě intenzity (spočívající ve výši lidských ztrát) umožňují vytváření dalších kategorií, jak činí UCDP, specifikující menší ozbrojené konflikty se ztrátami mezi 25 a 1000 oběťmi v roce a po celou dobu trvání konfliktu, střední ozbrojené konflikty s 25 až 1000 oběťmi za rok, ale s více než 1000 obětí v době trvání celého konfliktu; poslední kategorii představují války – konflikty s více než 1000 obětí spojených s bojem v jednom roce (Uppsala Conflict Database).⁵

⁵ Dále viz Wallensteen, P.: *Understanding Conflict Resolution. War, Peace and the Global System*. Sage, London 2009, s. 22.; Axt, H. J.; Milososki, A.; Schwarz, O.: *Conflict – a literature review*. Duisburg 2006, s. 7–8.

Další autoři, např. Diez, Stetter a Albert, vytvořili čtyřúrovňovou typologii konfliktu, v jejímž rámci vytvořili typy/etapy konfliktů na základě zdroje inkompatibility mezi aktéry a způsoby, jimiž jsou tyto neshody artikulovány. Neshody jsou stále více sekuritizovány a druhá strana konfliktu je stále více vnímána a prezentována jako existenční hrozba.

Typy specifikovali jako:

- Konfliktní epizody – artikulace izolované nekompatibility, vztážená ke konkrétní záležitosti; nemusejí vést k trvalému, dlouhodobému konfliktu. Jedná se spíše o jednorázové ventilování vzájemných neshod. Diez, Stetter a Albert jako příklad uvádějí neshody Maďarska se Slovenskem a Rumunskem na začátku 90. let 20. století, týkající se pozice a situace maďarské menšiny v obou zemích.
- Tematické konflikty (issue conflicts) – trvající nekompatibilita ohledně předmětu sporu; obě strany se snaží vzájemně přesvědčit o správnosti své pozice. Jako příklad autoři zmiňují jednání Španělska a Spojeného království ohledně statusu Gibraltarů v rámci jednání týkajících se Úmluvy o vnějších hranicích EU.
- Identitní konflikty – explicitní nesoulad; dochází k personifikaci neshod; kroky druhé strany jsou interpretovány na základě nepřátelských motivů; strany se stávají slepými ke svým postojům. Jako příklad takové situace lze uvést konflikt mezi Řeckem a Makedonií.
- Konflikty subordinace – komunikace ohledně nesouladu již není odlišením od druhého, ale snahou o podřízení nebo vyhlazení druhé strany. Dochází k akceptování a legitimizaci hrubého násilí jako prostředku pro jednání a „přesvědčení“ druhé strany. K tomuto typu lze jako příklad uvést války na území bývalé Jugoslávie (Diez, Stetter, Albert 2004: 6–9).

Konflikty lze typologizovat rovněž dle charakteru konfliktu na základě jeho pozice v rámci mezinárodního systému, kdy na základě analytických rovin lze rozlišovat mezi systémovými konflikty, mezistátními a státními konflikty. Za systémové lze označit takové konflikty, jež ve svém důsledku vedou ke změně charakteru a struktury mezinárodního systému a distribuce moci aktérů v jeho rámci, k čemuž došlo například po obou světových válkách. Jako mezinárodní